

Izhaja vsak petek. Naročnina 6 Din mesečno, 15 Din četrtletno. Za ino-
zemstvo 10 Din mesečno. Uredništvo in uprava Ljubljana, Delavski dom,
Karla Marksa trg 2, dvorišče. Čekovni račun 14.577. Lastnik in izdajatelj
Alojz Kusold, Ljubljana. Odgovorni urednik Albert Hlebec, novinar, Ljub-
ljana, Karla Marxa trg št. 2, Tiska tiskarna »Slovenija«. Za tiskarno odgo-
voren: Alojzij Höfler v Ljubljani.

Vsak obrat, vsaka vas imej dopisnika za »ENOTNOST«.

Zaloška cesta, Prvi junij in Glavnjača združeni!

65 milijonov Din bo plačalo v letu 1928 delavno ljudstvo Ljubljane.

Kakor smo že zadnjič poročali, sta se SLS in SDS sporazumeli za skupno delo na ljubljanskem magistratu. Ta združitev bele in črne buržuazije pomeni novo, poostreno izmaganje delovnega ljudstva in to so združene stranke jasno pokazale na torkovi proračunski seji, na kateri so brez vsakega resnega razpravljanja sprejeli 65 milijonski proračun, katerega največji del so navlačili na delovno ljudstvo. Zadnjič so cele ure čitali eni in drugi zapisnike pokazani, ki so se razbila sedaj, ko so se sporazumeli, držijo protokol sporazuma tajen, da bi ljudstvo ne zvedelo, da bo ono nosilo vse breme. — Če niso niti objavili niti prečitali sporazuma, pa so že na prvi seji pokazali, kaj sporazum vsebuje: Zamašiti usta delavskim zastopnikom, prikriti korupcijske slučaje in zlati ključ pri gospodarstvu! — Nikdar ni bilo dejanskih razlik med SDS in SLS, buržuji je buržuji, pa če črni ali beli. Doslje je mnogim delavcem in navlačencem bilo to nejasno, sedaj, ko jih bo videlo ljudstvo na delu, mora vsak (proletarec) spoznati, da sta obe stranki proti njemu, da govorita sicer za njega, delata pa za kapitaliste.

Zanimiva in podučna seja je potekala takole: Med naznanili je župan sporočil, da se je predsednik lihih posvetnikov Fröhli pritožil proti sklepu občinskega sveta, da se uvede surnik in regulirajo prejemki delavcev po pragmatiki iz 1923. leta. Klerikalci so za ta naš predlog na prejšnji seji glasovali, če so pa resnično za ta predlog, se bo pokazalo, če bo njihov veliki župan pritožbo zavrnil in sklep potrdil. — Nato je z veliko žalostjo demisijsiral dem, podžupan Turk, da v smislu sporazuma napravi mesto klerikalnemu podžupanu. K besedi sta se priglasila ss. Lemež in Gustinčič, pa je nista dobila, združena buržuazija ni dopustila govoriti delavskemu zastopniku o kravi kupčiji med SDS in SLS. Mesto dem, Turka je bil z 42 glasovi izvoljen kler. Jarc za podžupana (S. Gustinčič je dobil 2 glasa) in v upravne odbore in odseke so klerikalci imenovali svoje ljudi. S. Lemež zahteva, naj se prečita dogovor med SDS in SLS, da ne doživimo drugega »blejskega pakta«, pa beli in črni buržuji so kar molčali.

Finančni referent, bivši narodni socialist Tavčar je čital proračun in sipal obljub. Posebno soc. politično plat je v govoru zelo povdarjal, ko pa je prišlo do številk, se je pokazalo, da imata SLS in SDS na usti vedno dosti lepih besed, da pa so njihova dela popolnoma drugačna. S. Lemež je v svojem govoru razgalil protidelavsko politiko obeh združenih strank in navajal neverjetne številke.

NA RAČUN BREZPOSELNIH IN UBOGIH SO PRIHRANILI 2 IN POL MILIJONA DINARJEV.

S. Lemež je navajal, da proletariat nikoli ne more glasovati za proračun buržuazne večine, ker tudi najboljši proračun buržuazije ne izvede. Navedel je, da so kot pesek v oču delavstvu v proračune v letih 1925/26/27 stavili sicer lepe številke za brezposelne podpore, za delavska zavetišča in ubožnico, da pa so s tem denarjem gospodarili tako, da so na račun teh največjih revežev v dveh letih prihranili 2,363.000 dinarjev. Brezposelni in onemogli so gladovali, demokratski in klerikalni gerentije in komisariji pa jim niso dali denarja, ki so ga imeli v blaginjah. — Socialno politiko na magistratu imajo v rokah birokrati, ki nimajo pojma o socialni politiki, zavetišče za onemoglo je tesna kasarna, v kateri so onemogli prepuščeni na milost in nemilost uradništva. Predlaga, da se za zboljšanje in razširjenje zavetišča stavi v proračun 1 milijon Din, da se regulira izdajanje podpor, da se za asil za brezposelne dovoli 600.000 Din in za podpore brezposelnim 500.000 Din. Ves ta denar so brezposelni in onemogli v preteklih 3 letih pristradali, da je ostal v blaginji. Za ceste se je pretekla tri gerentska leta izdalo 22 milijonov dinarjev, ki so se vporabila samo v gospodskem centru mesta tisoč delavcev in nameščenec, ki prihajajo na delo iz Šiske, Most, Viča itd., pa morajo gaziti vsak dan blato in poleti požirati prah. Isto je z razsvetljavo, kanalizacijo. Milijoni za gospodski del črno-bele Ljubljane, za delavski del pa nič.

BURŽUAZIJA PLAČUJE VEDNO MANJ, PROLETARIAT PA VEDNO VEČ DAVKOV.

Občinski proračun je vedno večji. Kljub temu pa je iz računov razvidno, da so gerenti in komisariji žnjevali davke buržuaziji in poviševali iste delovnemu ljudstvu. Buržuazija je plačala 1925. leta 7.276 milijonov, 1926. leta 7.222 milijonov, 1927. leta pa 7.441 in sedanjí proračun predlaga samo 5,94 milijonov direktnih davkov, ki jih plača buržuazija. Rastejo pa iz leta v leto indirektni davki, ki jih plačuje proletariat. Od trošarine, najemnine, obč. taks, uvoznine in tržnine je plačal proletariat 1925. leta 10,8 milijonov 1926. leta 14,19 milijonov, 1927. leta 19,10 milijonov, letos pa SLS in SDS nalagata celih 20,66 milijonov indirektnih davkov, za 100 % več kot pred štirimi leti. S. LEMEŽ predlaga znižanje in pri nekaterih celo črtanje indirektnih davkov, mesto katerih naj se uvedejo davki na neza-

Enotna fronta Seipel-Korošec.

Slovenski proletariat ni in ne bo pozabil 24. aprila 1920, ko so žandarji pod režimom SLS postrelili na Zaloški cesti 14 delavcev, avstrijski proletariat pa ni in ne bo pozabil 15. julija 1927, ko so žandarji na Dunaju pod režimom krščanskega prelata Seipela postrelili nad sto delavcev. Kakor so obe ti krščanski stranki enotni v tem, da je treba lačne delavce streljati, tako so enotne v tem, da je treba delavske zaupnike preganjati. In z roko ob roki, prijateljsko in zavezniško dela policija prelata Seipela in voditelja SLS, ministra Glavnjače dr. Korošca.

10 SODRUGOV ARETIRANIH V GRADCU.

Pred dobrim tednom dni si je 10 sodrugov vzelo tisto svobodo, ki je vsakemu državljanu zagotovljena v ustavi, svobodo kretanja. Prošli so za gotovne liste in ker jim policija teh ni hotela dati, so šli preko meje brez potnih listov. Buržuazija, verižniki in špekulanti z ljudskim denarjem in življenjem hodijo čez mejo po mili volji s potnimi

zidane parcele, na tujo delavno silo, na reklamo, na luksuzna stanovanja in ker doklade na drž. davke znašajo samo 135 %, naj se zvišajo na 200 %, kar celo zloglasni čl. 82 dovoljuje.

PROFITARSKA STANOVANJSKA POLITIKA OBČINE.

Mesto, da bi občina v svojih hišah uvedla zmerno stanarino in tako dala primer hišnim posetnikom, dela narobe. Stanarine v mestnih hišah so za delavce nedosegljive. Predlaga, da se določijo naslednje ČETRTLETNE najemnine: za stanovanja z 1 sobo 300 Din, za 2 sobi 500 Din, za 3 sobe 1000 Din, in za 4 sobe 2500 Din. Za najemnike, ki imajo 5letno najemno pogodbo, veljajo stanarine navedene v pogodbi. V mestnih hišah imajo stanovat predvsem delavci, uradniki in onemogli, drugim je treba odpovedati, če izmed omenjenih ni prisilcev za velika 4 in večsobna stanovanja, se imajo ista predelati v 1 ali 2 sobna.

KOMERCIALIZACIJA V OBČINSKI UPRAVI.

S. Gustinčič je navajal napačno in delavnemu ljudstvu škodljivo stališče, da morajo vsa podjetja občine biti upravljana tako, da dosežajo čimvečji profit. Navajal je sramotno dejstvo, da občina prodaja vodo občanom tako drago, da ima pri vodi letno milijonske profite. Navajal je slučaj, da je občina odpustila tesarje, katerim je plačevala po 8.50 na uro in nato oddala delo privatnemu mojstru, kateremu ravnotako plačuje za delavca po 8.50 Din na uro, mojster pa daje tesarjem samo po 6 Din in tako zasluži teže tisočake na račun delavcev. Plin je drag, električni tok enako, pri vseh teh predmetih dela občina profit, odira ljudstvo kot vsako privatno podjetje. V obratih se pritiska delavce, da delajo po 15 in še več ur dnevno, ne daje se jim nedeljskega počitka, niti doklad. Najhujše so razmere pri požarni branji, kjer so gasilci po 48 ur v službi in imajo potem samo 48 ur počitka. Dogodi se pa, da morajo biti tudi po 96 ur skupaj v službi. (Kler. Jarc: Saj spije! Gustinčič: G. profesor privošči! Jar. da, pa 96 ur spite v šoli, da bi kmotr spoznali, kaj se to pravi!) Tudi pri dohodarstvenem uradu delajo po 12 ur. Komercializacija, ki jo predlagate, je sistem najhujšega izkoriščanja, kot je komisariat ali gerentski sistem korupcijskega gospodarstva. Občina oddaja velika dela privatnim podjetjem in mnogo bi pripomogla k omiljenju brezposelnosti, če bi pravilno nastopila. Predlaga: Občina naj med pogoji za oddajo del zahteva, da podjetje ne sme plačevati delavcev nižje, kot občina svoje delavce in da se ima strog držati surnika in drugih določ zakonov o zaščiti delavcev.

PROLETARSKIM OTROKOM BREZPLAČNA UČILA!

Učila, knjige, zvezki itd., so danes tako draga, da jih proletarski starši več ne zmorejo, zato predlaga, da se naj vsem otrokom delavcev in uradnikov, katerih starši nimajo 2000 Din mesečnih dohodkov, dajo vsa učila brezplačno!

PRAZNA DVORANA.

Šlo je za 65 milijonov, kdo jih bo plačal, kam bodo šli. Klerikalne in demokratske odbornike pa to ni zanimalo, zabavali so se v sosednjih prostorih in slavili klerikalno-demokratsko zvezo. Šele ko je bilo treba glasovati, so prišli in glasovali za proračun in proti vsem predlogom, ki sta jih stavila ss. Lemež in Gustinčič!

To si mora zapomniti delavno ljudstvo in izvajati posledice: Proč z črno SLS, proč z belo SDS, živeti dekalisti!

VELIKI ŽUPAN HOČE TOŽITI SODR. GUSTINČIČA ZARADI KRITIKE OBČINSKEGA GOSPODARSTVA V OBČINSKEM SVETU.

Sodrugi Gustinčič je označil na 3. občinski seji nakup ljubljanske cestne železnice za »eno od največjih korupcijskih afer ljubljanske občine«. Ker so tu še druge nečeste afe, o katerih bo moral občinski svet razpravljati, skuša buržuazija potlačiti kritiko naših občinskih zastopnikov z vsemi sredstvi in če je treba tudi z vstrahovanjem. Veliki župan je vložil zoper sodruga Gustinčiča ovadbo pri državnem pravdniku, češ, da je Gustinčič razgalil komisarija Mencingerja kot javnega organa. Sodrugi Gustinčič je bil zaslišan pri preiskovalnem sodniku ter izjavil, da je navedene besede resnično izrekel, da smatra afero ljubljanskega tramvaja res za veliko korupcijsko afero, da pa ne ve, kako naj bi bil s tem žalil komisarija Mencingerja. On ni nikjer trdil, da je gospod komisar zakrivil to afero, in tudi ve, da bi mu delal krivico, zakaj komisar je upravljal občino v imenu vlade in ne po svoji lastni iniciativi, za vlado pa odgovarjajo stranke, ki jo sestavljajo, ker vlada ni neka, kar bi viselo v zraku, temveč je vidno zastopstvo strank, ki imajo oblast v svojih rokah. Navedel je, da bi morala stati cestna železnica občino k večjem 100.000 Din, da pa je dala zanj 2 milijona in dvestotisoč dinarjev in še, da je njena posestnica komaj z dvema tretjinama. Ti izdatki se ne dajo utemeljiti s prvotno pogodbo. Pomnil je dokaz resnice svojih navedb. — Gospod državni pravdnik torej lahko vloži obtožbo proti sodrugu Gustinčiču, ljubljanska buržuazija pa se moti, če misli, da bo našim zastopnikom na ta način zamašila usta v ljubljanskem občinskem svetu.

listi, delavci morajo iti pač brez njih, če jih ne dobi-
jo. Po kaj so šli in zakaj je postranska reč, za-
deva je bila gotovo važna, da so šli. — V Gradcu
pa so jih spoznali belgaski špijoni in policija pre-
lata Seipela je bila takoj na uslugo ministru Glav-
njače dr. Korošcu in potegnila je sodruga iz vlaka
in jih vtaknila v smrdljive zapore. Verižnike in ti-
hotape, ki jih avstrijska policija dobi v roke brez
potnega lista nikoli ne zapre. Plačaji par šilingov
kazni in stvar je urejena. Z delavskimi zastopniki
pa, s političnimi delavci, katerim vsaka država na
papirju priznava delavno pravico, pa so postopali
hujše in ostrejšje kot z zločinci, Zaprti so jih v
nesnažno luknjo, polno stenice, in odrezali so jih
popolnoma od sveta. Niti hrane jim niso dovolili
kupiti, silili so jih z neustojno jedjo arestantovske
kuhinje. Nadkomisar Stürzer je bil z njimi skrajno
surov in nevljuden, kot da bi bil v Glavnjači pri
Simčič v šoli. Hoteli so jih držati v tej luknji vse
dole, da ne dobijo odgovora iz Jugoslavije in m-
nogo boja je stalo naše sodruga, da so izsilili vsaj po
treh dneh, da so jih vrnili nazaj v Jugoslavijo.
Druge ljudi spremijo do meje in jih izpustijo, naše
sodruga pa so predali na meji v roke naši policiji
»v postopanje«.

OBDOJENI NA 3 MESECE!

Mariborska policija je bila silno zadovoljna z
avstrijskimi tovariši in okrajni glavar je kar na
hitro izrekel obsodbo, najstrožjo, kar jo zmore:
vsak po 3 mesece bodeše sedel, ker ste brez pot-
nih listov šli čez mejo! Strpali so jih v zapor, kjer
sodrugi čakajo, kako bo rešen priziv proti pre-
visoki kazni, katerega so sodrugi takoj vložili.

ZAPRTI SO SODRUGI: Sima Markovič, Jaka
Žorga, Milija Petrovič, Drag. Marjanovič, M. Mar-
kovič, Vicko Jelaska, M. Brezovič, A. Hebrang, M.
Delič in Gjuro Salaj.

Beseda dobrovolica ob smrti s. Franja Vulča.

Dva svetova se borita med seboj na življenje
in smrt.

Stari, kapitalistični svet z vsemi svojimi stra-
hotami, z ubijanjem in obešanjem, z generalni
in advokati, z visokimi dihovni in jezuiti, z Glavnjačo
in cerkvijo — se trudi z vsemi silami in sredstvi
zaslužiti delovno ljudstvo, da ne bi moglo misliti
na boljšo bodočnost in se za njo učiti. Za vsako
ceno hoče kapitalistični sistem obdržati vlado
peščice kapitalistov nad ogromno večino delovnega
naroda in se ne straši nobenih nasilstev in gro-
zodejstev. Nešteto proletarskih in svobodomnih
ljudi je že ubil in strl ta nečloveški sistem.

Izvršil je tudi strašno grozodejstvo nad našim
tovarišem Franjom Vulčem, našim sobojevnikom
»jugoslovanskih legijskih srbske armade« na kva-
vih poljanah Dobrudže.

20.000 mož nas je šlo iz Odeše na te krvave
poljane, vsi v sreči z eno mislijo, z mislijo na svo-
bodno Jugoslavijo, na osvobodjenje iz okov hab-
sburških trinogov in rabljev. Tisoči in tisoči so za
ta cilj preli svojjo kri in z njo napojili in s svojimi
kostmi nagnojili dobroduško zemljo. Le kakih 3000
živih, ranjenih in izmučenih dobrovoljcev se je
vrnilo iz te bitke, a misel na svobodo svojega ljud-
stva izpod zatiralske cesarsko-generalno-grofovske
reakcionarne Avstro-Ogrske je ostala v njih
dalje na solunsko fronto. Med temi je bil Franjo
Vulč, najpomembnejši s svojim močnim srcem!

Nekaj dobrovoljcev nam je bilo na Dobrudži
vjetih, kot veleizdajalci smo prišli pred črnorumen-
no vojno sodišče v Belgradu in vrženi smo bili v be-
lgarske ječe — v Glavnjačo. Tam smo ječali, ča-
kali smrti in pomilostitve.

Nemško-avstrijski imperializem je bil prema-
gan, prišel je čas, da se izpolnijo naše želje in
sanje, da dosežemo cilj, za katerega smo se borili
in krvaveli: Svobodno Jugoslavijo! Verovali smo
obljubam starih diplomatov in lisjakov, obljubam,
da bomo uživali svobodo, ki nam jo je Avstrija
teptala, da bomo dobili zemljo, ki je bila last
avstrijskih grofov in kapitalistov, da bomo imeli kruha,
ki nam ga je avstrijski kapitalizem trgjal od ust. Te
obljube so vsebovali apeli na dobrovoljce v Rusiji,
predno so šli v Dobrudžo in v Solun, te obljube so
bile podpisane in potrjene in ponavljane — dokler
ni prišel čas, da jih oni, ki so jih obljubljali, izpol-
nijo.

In dobili smo črno sužnost namesto svobode,
papir namesto zemlje, kame namesto kruha, dobili
smo Glavnjačo namesto ...

Nismo se pozabili na one črne in krvave dni
v svetovni vojni, nismo pozabili na naše obljube,
gospoda! Nismo pozabili na naš cilj, za katerega
ste nas ogoljufali!

In kdor je pozabil — glavnjaško grozodejstvo
nad našim Franjom Vulčem nas mora na vse to
spomniti, nas mora spomniti na to, da smo dobro-
voljci nosili »smrt trinogom in krvnikom! V isti
Glavnjači so ga do smrti mučili, našega Franja
Vulča, vzor borcev in dobrovoljca, kjer nas je pred
desetimi leti držala v okovih avstrijske soldateske
in obojala na smrt. Da je tedaj poznala ta av-
strijska soldateska današnje glavnjaške metode re-
žimov Pašić-Radić-Korošec-Pribičević ...

V tem primeru vidimo ves strašen propad sta-
rega, kapitalistično-imperialističnega sveta v zad-
njih desetih letih.

Čimbolj se naše njegova stavba, čimbolj ga
svozzaji človeštvo, tem hujši so njegovi rablji in
krvinki in tembolj je potrebno, da se združijo vsi
izkoriščani v strnjene vrste, s ciljem, da ga zrušijo!

Da zrušijo ta stari trili svet in zgrade nov svet
svobode za novi rod!

To nam kliče Tvoja kri, Franjo Vulč, tovariš
in tle tle Tvoje krvi naj prebudi nove stotine in
tisoče borcev, pogumnih in požrtvovalnih, kot si
bil ti!

Anton H a b e.

Redukcija, igračkanje z delavci ter diskuzija in razmišljanje o organizaciji.

Jesenice, 24. marca 1928.

Kako čudno vlogo je začelo igrati, vodstvo v
elektrodni tovarni na Dravi! Gre po stopnjah TPD.
Napreje odpusti delavce, ki so že po pet in deset
let zaposleni v tovarni, češ, ni dela, kriza je, bomo
morali zapreti itd., drugi dan po redukciji pa sprej-
me nove mlade delavce, a ne onih, ki jih je odpus-
tilo. Tako dela vodstvo podjetja vsled tega, da
bodo ja delavci, ki so bili prej 5 do 10 let zapos-
leni izgubili svojega leta pri starostnem zavarovanju
Bratovske skladišče.

Čudno se je vse spremenilo. Vsak dan nov
način izkoriščanja pri KID na Savi, Javorniku in
Dobravi, vsak dan več šikanacij in kazni, vsaki dan
manj zaslužka, a več davka. Več je treba plačati
za starostno zavarovanje, več direktnega in in-
direktnega davka in izgleda, da bomo kmalu prišli
tako daleč, da bo moral delavec pričeti misliti, kako
bi se moglo iznajti novo sredstvo, da ne bo več
treba jesti, da bo lažje s svojim krvavo prisluženim
beraškim zaslužkom zadostil onim, ki neprestano
nakladajo vedno nova bremena na delavska rama-
na.

V tovarni na Savi in Javorniku se je uvedlo
pravo peklenjsko akordno tekovanje. Vse gre po
taktu, kot živina garajo delavci, mojstri in priga-
njanci jih silijo, toliko in toliko se mora danes na-
rediti. Hočeš, nočeš, moraš, a če narediš še več, je
zaslužek vedno isti včasih se manjši.

Slišiš delavca, ki pravi stiskajoč pesti: tako ne
more iti dolgo, preveč je trpljenja, preveč šikanacij
in vsega, enkrat mora priti konec! Drugi zopet:
Glej ga, pravi da je socialist in se trka na prsi, a
v tovarni te pa toži pred mojstrom in je najponiž-
nejši hlapec in gleda, kako te bo izpodrinil, da
pride na tvoje mesto. Kot policijski pes poslušaj

kaj boš spregovoril, da nese na višje mesto, da se
prikupi.

Gledam, žalostno je vse to življenje, žalostno
in gnusno. Težka senca leži na vseh in treba bo, da
najzavednejši delavci zopet pričnejo misliti, kako
zopet vpostaviti strokovno organizacijo, kako zo-
pet organizirati maso, da se ohranijo stare pravice,
da se izboljša zaslužek, da se obranimo deložalci,
ki nam grozijo po 1. maju.

Imamo sicer strokovno organizacijo, a ta pa je
z dneva v dan. Delavci ne verujejo več v vanjo,
oni pravijo, da ni več borbena, da se je zaledila
sama vase in da je prinesla vse svoje delovanje
v ožji krožek ljudi, ki živijo zgolj iz osebnosti in
zagrizenstva v SPJ. Ta organizacija ne bo napre-
dovala toliko časa, dokler ne bo pustila osebnih za-
grizenosti in dokler ne bo zopet prenesla svoje de-
lovanje iz svojega ožjega kroga v obrate in pričela
delovati tako, da bodo res člani sodočevali, ne
pa samo posameznik iz Ljubljane in Belgrada. —
Nekaterih delavcev in zaupnikov se prijema čudna
želja, da bi si ustanovili lokalno strokovno orga-
nizacijo, zato, da bi vstal ves denar doma, katerega
bi opravljal sami. To svojo željo ti delavci ute-
meljujejo s tem, da je delavstvo zneslo skup že
ogromne vsote denarja in ga odposlalo v Ljubljano
in Belgrad, a da je tam popolnoma zginit in ga ni
nikjer nič. Pravijo: z našimi težko prisluženimi
novci smo siljajo plačevali funkcionarje na cen-
trali za to, da so nas hodili petem na Jesenice
zmerjat in se norca delat iz nas ter pripovedovati,
da ni denarja za naš mezdni boj.

Ni še dolgo tega, ko je tudi JSDS in KDZ kli-
cala diskuzijski sestanek in povabila Lovro Kle-
menčiča, z željo, da bi se delavstvo organiziralo v
KDZ, ki je po mnenju imenovanega najboljša in se
največ bori za delavske interese. Okoli 30 ljudi
vse skup se je zbralo na tem diskuzijskem se-
stanku, ki pa ni prinesel nikakega zaključka. Kljub
temu, da je poleg tega, ko je napadel SPJ napadel
tudi nas dekaliste in nam povedal, da nismo čisto-
krvni marksisti, bi mu mi priporočali, da naj kot
dober marksist uvidi zmoto, da bi bilo napačno
imeti strok. pokret samo v Sloveniji in da je treba
misliti na strokovni pokret v celi Jugoslaviji in
končno, da je strokovni pokret kos svoji nalogi le
tedaj, kadar je enoten in ki v njem vlada proletar-
ska demokracija in volja večine, tako kot je to po-
vedal s. Vergelj.

Tako se kreše in kreše in ostane samo pri kre-
sanju. Potreba močnega borbenega strokovnega
pokreta je velika in ta strokovni pokret je treba
vstvariti, oziroma ga morajo vstvariti delavci sami
tako, da bo v njem vladala volja članov, ne pa ka-
price posameznikov. Strokovni pokret ne sme biti
monopol strank, ali celo stranke, ki gre njeno vod-
stvo tako daleč, da za sklado leče in par udobnih
služb proda vse, stranka katere se nahaja v po-
polni dekadenci in ki vsled svojih osebnih koristi,
ne more in noče voditi borbe za zboljšanje polo-
žaja razduka, katerega ime si je nadala.

Opazovalec.

Izkoriščanje na deželi je strašno.

V Rogu je parna žaga, ki je začela z polnim
obratom. Podnevi in ponoči delajo partije po 12
ur, plačani so pa: skladiščni (zunani) delavci po
1.60 do 1.80 Din na uro, gatteristi in cirkularisti po
3.50 Din na uro, in kurjači po 3.50 Din na uro. Na-
vaden delavec dobi za 12urno delo od 19 do 21 Din.
hrano pa plača v kantini 16 Din dnevno. Plačati
mora zraven še bolniško blagajno, davek na delo,
tako, da za druge potrebščine nič ne ostane. Tu bi
bilo treba, da se zgane inspekcija dela, ampak v
tisto puščavo kakor je Rog, tako ne pride noben
hujak, kakor sami žandarji, če iščejo katerega za k
vojakom, ko se gre za interese kapitalistov. Kjer bi
bilo treba pa za delavstvo kaj ukreniti, ni nobenega
gor. Kdo pa bo hodil po štiri ure peš do Roga iz
Kočevja, ali pa dobre 3 ure iz Toplice pri Novem
mesu? Pri podjetju so delavci šele po enem mesecu
dobili plačo. Pri tej priliki so šele videli goljufijo,
ker jih podjetje ni tako plačalo, kakor so jim obljubi-
li. Sumske delavce so tudi nabirali vsakega po
kakih 150 Din, to je moglo samo v Rogu. Mojemu
bratu, ki je delal tudi pri temu podjetju, je ravnate-
lji obljubil prvič 4 Din na uro, a ko je dobil plačo,
mu je plačal samo po 3.50 Din na uro. Ko so dobili
delavci plačo, so se tišči dan vsi kompaktno zapu-
sli delo. Ko je ravnatelj tega podjetja videl, da de-
lavci odhajajo proč, je rekel: »Naj gredo proč, bi-
do se večnoma Hrvti, bom pa Slovence dobil, ti bo-
do radi za vsako plačo delali.« — Ta parna žaga je
last Kneza Auersperga. Sedaj jo ima v najemu Ivan
Šutej iz Zagreba.

Umor s. Gaston Sozzia v Italiji.

Zopet je padel razredni borec, Gaston Sozzi,
20letni komunist iz Cesene (Italija), je bil umorjen
v perurgijskih zaporih. Aretiran je bil pred 3 me-
seci v Milano pod pretezo, da je širil revolucionar-
nen tisk. Od dneva aretacije ni bilo sledu za
njim. Zaman so bile poizvedbe družine in advoka-
tov. V poslednjem času se je izvedelo, da je bil
odveden v zapore v Perugia in tam umorjen. Fa-
šistovska oblast ga hoče prikazati kot samomo-
rila. Odbor za »Obrambo žrtve fašizma« pod
predsedstvom Henri Barbusseja, je zahteval toza-
devnih pojasnil od italijanskega poslanstva v Pa-
rizu. Kakšen bo odgovor, če ga odbor sploh sprej-
me, si lahko mislite.

Molk italijanske vlade, po brutalni zavrnitvi
prošnje obeta žrtve, naj bi se truplo pregledalo, je
dokaz direktne odgovornosti Mussolinijevoga re-
žima. Gastone Sozzi zapušča mlado ženo s svojim
prvim otrokom, kateremu je dala življenje za časa,
ko je bil on že v zaporu. Mrliča nihče ni mogel
videti; krvniki so pokopali plen ob navzočnosti
karabinerjev in miličnikov.

Služaj Sozzi ni osamljen v fašističnem režimu
»noža med zobmi in bombe v rokah«. Tudi o dru-
gih političnih jetnikih v fašistovskih zaporih ni
duha ne sluha. Med drugimi je zaprt tudi slovenski
dijak Martelanc iz Št. Petra pri Gorici, katerega
dobro poznate, dalje učiteljica Betti, bivši tajnik
Delavske zbornice iz Trevisa in mnogi drugi, are-
tirani pred meseci v Milano in Turinu.

— Tudi pri gladočih vrže korupcijo. Vlada
je naročila v Romuniji 1000 vagonov koruze za
pomoč gladočim. Liferanti so kupili koruzo po
237 Din, pa so čakali z oddajo toliko časa, da je
cena koruzi narasla na 270 Din. Pri tem so liferanti
zaslužili v kratkih dneh 12 milijonov dinarjev, ki jih
bodo morali plačati gladočim. Vlada je zahtevalo,
da se ta slučaj preišče in krivci kaznujejo, odklo-
nijo.

Oboroževanje se bo nadaljevalo.

Ruska predloga na razorožitveni konferenci v
Ženevi, prvi za popolno razorožitev in drugi, za
razorožitev v obrokih sta bila od buržuaznih vlad
odklonjena. Vsi delegati kapitalističnih držav so
glasovali proti predlogu, sami pa tudi niso stali
nobelih predlogov tako, da se je tudi tokratna raz-
orožitvena konferenca razšla brez rezultata. Edini
rezultat je spoznanje, da Društvo narodov s svo-
jimi uradi in komisijami ni nič drugega kot orodje
kapitalističnih držav, ki pod krinko miru priprav-
ljajo vojno, da se pod krinko razorožitve se bolj
oborožujejo in da pod krinko »socialnega« Med-
narodnega urada dela skrujejo delavske pridobit-
ve. Društvo narodov je društvo imperialistov, pod
katerega plaščem so angleški imperialisti klali na
Kitajskem, v Maroku, Siriji in Srednji Ameriki. To
»društvo narodov« stoji na eni strani, na drugi
strani pa proletarska država Sovjetska Rusija. Na
eni strani kapitalizem, na drugi socializem in odlo-
čiti se je treba za eno ali drugo, kompromisa ni.

ŽELEZNICARJI ZA SVOJE PRAVICE.

Na protestnem shodu 28. marca v Ljubljani, na
katerem so govorili S. Stanko, Korbun, Štukej, Gu-
stinčič in Likar, je bila sprejeta sledeča resolucija:

Na javnem protestnem shodu v Ljubljani dne
28. marca 1928 zbrani delavci in nameščenci ener-
gično protestirajo proti brzopletnemu nalogu mini-
strstva saobračaja, da se ima s 1. aprilom 1928
zapreti skladišče živil v Ljubljani in Mariboru ter
konstatirajo, da je ta brzopletna provokacija glad-
nih železnicaarjev, ker se jim zadolženim ukine do-
bava živil ter se jih obsoja v dobesedno glado-
vanje, iz katerega ne vidijo izhoda.

Shod istočasno konstatira, da si minister sa-
obračaja lasti razpolaganje s premoženjem, ki je
edino le last dosežanih konsumentov.

Za konsolidacijo delavskega gibanja.

Odkod mrtvilo in rav- nodušnost med prole- tariatom?

(Drugi del.)

V prvem delu članka smo na to važno vprašanje dali **splošen odgovor**. Poiskali smo v globini elementarnega gibanja mas — le tu ga je mogoče najti — **osnovni vzrok njihove pasivnosti in mrtvila**. Pokazali smo nadalje na primeru našega gibanja zadnjih desetlet let **zakon o naraščanju in padanju elementarnega delavskega (delavsko-kmečkega) gibanja**, ki sta ga Marx in Engels že ugotovila po revoluciji l. 1848 in ki nas uči: **Po porazu proletariata nastopi depresija in umik, iz depresije pa se elementarno gibanje mas nujno zopet dvigne in stopi v ofenzivo**.

Elementarni razredni boj mas je objektivna (stvarna) in realna podlaga revolucionarnemu stremjenju marksistov, ki morejo le iz njega izhajati in le na njem graditi. Njihova važna naloga je ravno, da unašajo v ta elementarni tok razrednega boja mas **zavestno in načrtno gibanje k določenemu cilju**, da ga zadržujejo od napačnih poti in da ga usmerjajo po najekonomičnejši in po najkrajši poti k cilju.

Pravilno odgovoriti na gornje vprašanje smo mogli le, če smo po marksistični metodi raziskali dejanski razvoj elementov proletarskega gibanja. Dali smo le **osnoven, splošen odgovor** na podlagi konkretne analize (raziskave) revolucionarnega vala l. 1918/1920 in njegovega upada. To hočemo danes spopolniti s kratko analizo **glavnih momentov, nadaljnega razvoja**. Kakor smo morali v prejšnji zvezi osvetliti samotni bankrot slovenske socialdemokracije, tako bomo morali v tej zvezi vreči luč na **glavne napake**, naše proletarske stranke v tej dobi. (O vlogi JSDS v prihodnjem članku.)

Za glavnimi tremi porazi (železničarski štrajk, obžnana, zakon o zaščiti države) je nastopila **nova objektivna (stvarna) situacija**, ki jo obeležuje relativna stabilizacija kapitalizma sploh, stabilizacija režima egemonije (nadvlade) srbske buržoazije v Jugoslaviji, **ofenziva kapitala in reakcije na vsej črti**. Iz tega je sledila za proletarsko stranko naloga, da izvrši **pravilni umik** v nove postojanke. Tako kot pravi Lenin po porazu ruske revolucije l. 1905: »Revolucionarne stranke se morajo do konca učiti. Naučile so se napadati. Sedaj morajo razumeti, da je treba to znanost spopolniti z drugo znanostjo, kako se čim pravilneje umakniti. Treba je razumeti — in revolucionarni razred se na lastnem grenkem izkustvu uči to razumeti — da nam ni mogoče zmagati, ne da bi se naučili pravilno napadati in pravilno se umakniti.« Vzrok zato, da naša stranka po teh porazih ni izvršila pravilnega umika, tiči v tem, da so na njo tiščale v vseh ožirih **socialdemokratske tradicije** — saj se je iz socialdemokracije razvila in se ni mogla teh tradicij naenkrat otresti. Te socialdemokratske tradicije so se ponovno izbile na dan, čimboli je postajalo jasno, da je prvi revolucionarni val po vojni od kapitalizma zlomljen in da nastopa nova »revolucionarna« doba relativne stabilizacije kapitalizma. Prišlo je tako kot v vsej internacionali do cele vrste **desnih skrenitev** s pravilne marksistične poti (»Zveza delovnega ljudstva« l. 1922, »Soc. stranka delov. ljudstva« 1923, likvidatorstvo ob strok. zdinjenju l. 1925), ki so ogrozile samostojni obstoj proletarske stranke in ki so merile na to, da jo prilagode oportunizmu, kar bi bilo usodno za proletariet, ker ne bi bil pripravljen na nov revolucionaren val. Te krize niso nobena specialiteta (posebnost) slovenskega delavskega gibanja. Vseposvdo je bil razvoj iz leve socialdemokracije do resnične proletarske avantgarde spremljan od takih kriz, nikjer se ni ta kristalizacija jedra vršila brez težav.

Po treh glavnih zgoraj omenjenih porazih smo imeli pri nas **še dva odmeva**, prvega revolucionarnega vala — in še dva poraza. **Rudarski proletariet** Slovenije se je kot oni koncentrirani del industrijskega proletariata, ki v svojem gospodarskem boju dotedaj še ni bil direktno poražen. l. 1923 združil za nov boj, za **veliki rudarski štrajk**, v katerega je šel z velikim članom v katerem pa ni mogel izdržati in

je bil poražen. Drug veliki odmev je bil **boj proletariata Slovenije proti jugofašizmu l. 1923/24**, v katerem je najti najlepše strani zgodovine njegovega gibanja po vojni, toliko heroizma, požrtvovalnosti in revolucionarne volje! Proletarska stranka je v prvi polovici l. 1924 ustvarila proti jugofašizmu resnično **enotno fronto delavcev in kmetov** Slovenije, na kateri se je tudi jugofašističevsi naval razbil; toda po l. juniju se je nanjo vrgel režim z vso silo in takrat opozicijska SLS je pobrala politično sadovo boja proletarske avantgarde.

Že takoj po glavnih porazih, zlasti pa še po teh porazih proletariata Slovenije je začelo vedno bolj rasti elementarno **stremjenje delavstva po enotnosti in spoznanja**, da je sovrage močan in brezobziren in da mu more biti kos le **ENOTNOST PROLETARIATA**. Ravno v odnošaju k tem stremjenju mas je proletarska stranka pri nas **največ grešila**. Stremjenje mas po enotnosti je ne samo razumljivo, temveč naravno in **zdravo stremjenje**, na katerem mora proletarska stranka graditi in — seveda — pravilno graditi. V tem je smisel parole **enotne fronte proletariata**, ki je temeljni kamen vse taktike proletarske stranke v tej dobi. **Taktika enotne fronte gre za tem, da združi vse proletariet v boju proti kapitalizmu**, tako v posameznih bojih za delne zahteve kot sploh na pravi poti, ki vodi do končnega boja.

Doživeli pa smo v proletarski stranki celo vrsto **desnih skrenitev** v izvajanju taktike enotne fronte, kot da bi ta taktika pomenila neko omiljenje našega boja proti oportunizmu ali celo združitve z njim! Na drugi strani se je pojavilo med nami tudi **ultralevičarsko nerazumevanje** stremjenja mas po enotnosti, češ, da je to razpoloženje »oportunistično«, torej nezdravo. Tem **desnim in ultralevim skrenitvam** se je naš pokret v težkih notranjih bojih in po težkih izkušnjah izvil in zlasti od začetka izhajanja naše »Enotnosti« dosledno zastopala edino pravilno stališče: **NOVO OZIVLJANJE PROLETARSKEGA GIBANJA SE VRŠI RAVNO V ZNAMENJU TEŽNJE PO ENOTNOSTI**. Delavske mase instinktivno čutijo, da more le tedaj uspeti njihov boj, če premagajo faktorje, ki so povzročili razcepljenost. **ZATO JE NAŠA OSNOVNA PAROLA: ENOTNOST PROLETARIATA, ENOTNOST DELAVCEV, KMETOV IN ZATIRANIH NARODOV V BOJU PROTI KAPITALIZMU!**

To parolo je dobro konkretiziral v dve smeri povsem v smislu naše pravilne politike s. dekalist v članku: »Naše splošne naloge« (E.Š. Štev. 3.) **Prvo in glavno je ustvarjanje enotnosti proletariata spodaj v obratih v njegovem praktičnem boju za neposredne dnevne zahteve**. Drugo nalogo pa tvorijo **enotne splošne akcije proletariata za delne zahteve**. Ti dve nalogi izhajata iz naše taktike enotne fronte, njima moramo še bolj posvetiti svoje sile, potem bomo pospešili **oživljenje delavskega gibanja, njegovo ojačenje in konsolidacijo**.

Z vlogo SSJ in JSDS se bomo sicer bavili v naslednjem članku, vendar je zaradi jasnejšega pregleda že tu na mestu, da na kratko osvetlimo njuno stališče napram tej naši taktiki. Obvede odklanjata naše bojevoje, revolucionarno pojmovanje enotnosti proletariata in se trudita iz vsake enotne fronte, v katere morata včasih iti pod pritiskom razpoloženja delavstva, odstraniti njeno revolucionarno željo. V splošnem pa se obvede enotnih akcij in enotnosti delavcev spodaj po obratih boja in izogibljeta. Vendar se je SSJ klub svojem hujšem oportunizmu znala spretneje izmikati od JSDS, ki jo ovira njeno sektaštvo — kar se je zlasti pokazalo v dosedanjem razvoju vprašanja strokovne enotnosti. Tako voditelji SSJ kot voditelji JSDS kričijo neprestano, da je naša taktika enotne fronte — »manever«. Če je resnična bojovna enotnost proletariata po njihovi trditvi manever proti njim, je to samo priznanje, da so oni **proti njej**. In da so oni proti njej, to dokazujejo dejstva njihovega dela političnega in strokovnega. Iz tega sledi za nas nauk: **CIM BOLJ DOSLEDNO IN VSESTRANSKO BOMO DRŽALI V ROKAH INICIATIVNO ZA USTVARJANJE BOJEVNE ENOTNOSTI DELAVSKEGA RAZREDA, TEM PREJ SE BO DELAVSKO GIBANJE KONSOLIDIRALO IN SICER NA PRAVI POTI**.

Kaj pišejo delavci in kmetje?

+ **Hrastnik**. Ker so ljubljanski socialpatrioti brez upliva v revirjih, so začeli prihajati k nam mariborski birokrati SSJ. V nedeljo 11. marca je bil pri nas g. Eržen, tisti kateri je zaplenil v Mariboru plakate proti redukciji rudarjev, katere je izdala »Enotnost«. Čudno se nam zdi, da tak birokrat le upa med rudarje in sploh med delavce. Na shodi, katerega se je udeležilo kakih 20 do 30 ljudi je prav po buržojsko udrihal po delavsko-kmečki vladi v Rusiji in po dekalistih. Rekel je, da so le oni krivi, da se nam tako slabo godi. Povemo mariborskim birokratom, da hodijo prav zastoni v revirje, ker delavci dobro poznajo zgodovino druge internacionalne. Spominjamo se še vseh uspehov socialpatriotizma, n. pr. zadušenje špartakovske vstaje v Nemčiji (Noske, Scheideman), konsolidacije naše mlade kapitalistične države (Kristan, Kovač, Bukšek), zadušenje vstaje bolgarskih delavcev in kmetov za časa socialističnega ministra Kasazova, izdajstvo angleškega generalnega štrajka, Makdonaldova imperialistična vlada itd. Takšna je torej preteklost hlapcev buržoazije in takim nam zaupamo? Delavci in kmetje se morajo samo oprijeti stranke dekalistov in lista »Enotnosti«, ker le ta zagovarja delavsko-kmečke interese! Delu čast in oblast.

+ **Hrastnik**. (Nekaj o tukajšnjih voditeljih.) V nedeljo 11. marca 1928 se je vršil tukaj ustanovni občni zbor SSJ za steklarino in kmetično tovarno. Prišel je na občni zbor štabni šef Eržen. Po referatu Eržena in Malovrha se je razvila debata, v katero so tudi posegali delavci in videla se je nezadovoljnost v vodstvu SSJ. Ali upali se z njo zresnico na dan. Bomo pa mi! Mi konstatiramo sledeče, pravi: ustanovili ste reformistično SSJ Hrastnik II. in ste postavili na čelo najbolj diskreditirane ljudi iz steklarne. Se še poznamo od velike sobote 1926, ko je bil sklep strokovne organizacije, da se popoldne ne dela in kaj se je zgodilo. Vaš današnji vodja se je poživljal na ta sklep in je šel delati. Zakaj? Ker je imel protekcijo pri firmi in jo ima še danes. Drugi pa je v občinskem odboru in še danes ni nič poročal delavstvu o delovanju obč. odbora, on raje denuncira delavce pri oblasti. Imamo še en slučaj. Nekli SSJesar ima posestvo in dela pri steklarni, kjer zasluži več kot marsikateri drugi delavec in še svojo ženo nažene delati in to ne 8, ampak po 10 do 12 ur dnevno na akord. Tako si torej vi pri SSJ zaslužate zaščito šurnika? Nekateri delavci so tej ženi povedale, da ima moža, pa še ona dela, pa sta šla oba k ravnatelju se pritožiti, da nimata mira, ker tako rada delata. Ravnatelj jim je obljubil, če bo še katere kaj rekla proti njima, bo ob službo. Tu se vidi metode SSJ! Za danes dosti, drugič več. Vprašamo pa člane SSJ, ali se strijate s tem? Delavcem ključemo, ne nasedite takim ljudem, vsi v strokovno organizacijo in iztrebitev vso gnolbo in postavimo pravo razredno-zavedno organizacijo, katere bo odgovarjala vsem delavskim interesom. Delu čast.

+ **Občina Loke pri Zidanem mostu**. — Kakor sem že čital poročila v tem našem edinem pravem delavskem listu je vse res in tudi jako potrebno, da bi delavec in kmet, pa bodisi kočar ali bolj imoviti sprevideli enkrat svojo napako, da se ogibajo drug drugega, mesto da bi si stisnili roke in stopili v skupne vrste. Drugače bi nas spoštovali in cenili, zdaj pa nas poznajo samo pri volitvah in to so vse meščanske stranke enke, samo da

dobijo glasove — potem se pa smeji in štejejo tiste neumne glasove in delajo načrte, kako bolj »lepo umetno« pritisniti to neumno paro delavsko-kmečko — pa bodisi v občini ali drugje. — Sliši se, treba da gredo kmetje pri bodočih volitvah z SDS samo da vržejo klerikalce iz občinske uprave. Kmetje in delavci! S tem ne boste prav nič zboljšali svojega težkega položaja — ampak ravno nasprotno. Pokazali so demokratije, kakšno srce imajo za delavca in kmeta — upam, da ni potrebno Vam navedevati njih »dobra dela«, preveč so pretresljiva, grozna, tako da poštenemu slovenskemu kmetu in delavcu ne morejo iz spomina, in tudi demokratije naše lepe okolice ne bodo delali drugače — samo da dobijo oblast v roke. Bič, zobe, revolverje bomo čutili sami, zato kmetje in delavci, ključem Vam: ne nasedajte prilizovalnim obljubam demokratov pač pa delajte z celo paro, da gremo **kmetje in delavci pri občinskih volitvah skupaj** in zberemo iz naše srede moč — delavne — poštene, kateri bodo delali za dobrobit občanov. Tako bo zgnila tista grda laž meščanskih strank, da delavce in kmet ne spadata skupaj, ker sta sovražnika. Resnica je ta najbolj sorodna sta si delavec in kmet, ker iz njih žuljev izvira vse. Zato kmetje vasi Račica — sv. Jurij — Breg — Razbor — ne nasedajte ne enim ne drugim, pač pa delajte da gremo skupno pri volitvah in pokažemo našo moč — in zavest! Živeli kmetje in delavci! Delu čast in oblast.

+ **Ljubljana**. (Tobačna tovarna.) O nas robovih in robinjah se zelo malo piše in čita. To pa radi tega, ker smo pri ogromnih dobrotah, ki jih uživamo, mi monopolisti delavci in delavke, postali popolnoma apatični za vse. Saj tudi ni čuda. Pri teh briljantnih plačah, katere imamo, smo se že tako odedbeli, da hodi mo kakor skeleti iz dela in na delo. Le pogledite nas! Cape nam samo še visijo na naših izmozganih telesih, kar je poštena oblačila že davaj namom denarja. Kakšno so pa vaše plače, bo marsikdo vprašal? Delavce, ki je pred vojno zaslužili 8, 9 do 10 goldinarjev tedensko, zaslužili danes 240 do 280 dinarjev na deset dni. Delavke so pa še na slabšem, one kar zaslužijo komaj 150 do 200 dinarjev na deset dni in to one, ki so zaslužile pred vojno 7, 8 ali pa tudi 9 goldinarjev tedensko. Razliko si potem lahko izračunate in vidite, da **namo danes niti 45% predvojne plače**. Zakaj vse to? — Ker se še za bori košček črnega kruha bojkaj, da ga izgu-bimo. Pri nas ne slišite drugega od naših valpov kakor: »če ti ni prav pa ne čudi«. Seveda gospodim je to lahko reči. Oni dobijo mastne dijete, če gredo v inozemstvo nakupovat smrardljivi tobak, pa dobijo še vsako leto šefi oddelkov z gospod. ravnateljem in podravnateljem na čelu mastne nagrade in to tudi v desetstičih, seveda po saržah, katere imajo. Zakaj vprašate? Naredba ali zakon pravi, da zato, da lahko ostnejo pošteni pri polnih skladah. V resnici pa zato, da nas ne bi prijanjajo in šikanirajo pri delu in kar sami ne vidijo, imajo zato pa postavljene zaupnike, to je delavke, katere nimajo druge dela, kakor da gledajo svojim sotovarščicam in tovarščicam na roke, da se ja ne bi kdo spozabil in mogoče vzeti za en čik ali pa en noz tobaka. Takoj si denunciraj, kaznovan ali pa še nazadnje ob kruh. Take so razmere pri nas. Pa za enkrat dovolj. Prihodnji pa še nekaj.

Spartak.

+ **Trbovlje**. (Umetniški večer Kozar-Sa-jovje.) V soboto 17. t. m. naša sodruga Kozar in Sajovic, ki jih po njunih pesmih v »Enotnosti«, »Mladini« itd. gotovo poznajo delavci po vsej Sloveniji, priredila umetniški večer, na katerem sta brala svoje najboljše pesmi (Sajovic tudi odlomek drame »Živi mrlči«). Ta večer je bil za rudarske delavce izreden dogodek; to so bile pesmi, ki sta jih dva mlada rudarja zložila iz svojih in iz vseh naših src. (Vodstvo Delavskega doma pa ni teh misli. Pesnika sta zaman prosila za dvorano in sta se potem morala zateči k Fortaju.) Za uvod je s. L. Mrzel govoril o umetnosti in proletariatu. Potem sta brala pesmi iz jam in etaž, iz separacije, Guide, štirca — od povsod, kjer živijo in umirajo in se bijejo rudarji. Oba sta nas — pa ne samo nas, tudi malomeščane, ki so prišli — prepričala, da sta pesnika-talenta. Te pesmi so nam dragoceno orožje v naši borbi.

SOVOJI K SOVOJIM!

Sodrugi, ki potujete skozi Zidani most in potrebujete okrepčila, priporočam se Vam Franc Drobnič, (preje Moser). Preskrbljeno je vedno z dobro kapljico, cene so nizke in postrežba solidna! — **Franc Drobnič**, gostilničar, Zidani most.

+ **Kočevje**. (Popravek.) V dopisu z dne 16. marca se je vrnila pomota. Okrožni zdravnik ni zahteval 250 Din honorarja, temveč samo voz sem mu moral preskrbeti. Zdravniku nisem plačal nič, ker sem imel ubožno sprčičevalo. To popravljam, ker »Enotnost« mora pisati samo resnico.

+ **Trbovlje**. (S tem se ne strinjamo.) Na kraj, skupščini bratovske skladišne 18. marca je Pliberšek kar na lepem predlagal, da naj se spravi s sveta dolg, ki ga ima Krušič po tožbi z bratovsko skladišno, Pliberšek je čisto po manirah SSJ in Bernota hotel utihotapiti ta predlog. Na predkferenci ni delegatom nič omenil in je kar na občni zbor prišel s tem predlogom. Kje so neki bili odborniki, ki so glasovali za tožbo, da so sedaj samo trije glasovali proti? Če že ima brat, skladišna 9000 Din preveč, naj bi se dala podpora bolj potrebnim. Bolniška blagajna ne sme postati »konzumarstvo«. Krušič je bil pozvan, da naj preklči, pa ni torej, zakaj naj nosi stroške bratovske skladišna. Če to enkrat pustimo, se bo to večkrat dogajalo. — Kadar bodo nam črtali dolgov v konzumu in pri trgovcih, takrat jih bomo tudi mi.

+ **Rudarji**. **Opomba uredništva**: Nam ni znano, za kakšno tožbo gre. Če je Krušič izval tožbo, da razkrije kake nepravilnosti in če je imel prav, je kljub temu zgubil tožbo (kar je pri današnjem meščanskemu sodišču in razredni zakonodaji mogoče), ni nepravilno, da se mu dolg črta, čeprav je socialpatriot. To naj rudarji presodijo in zavzamejo stališče za ali proti črtanju.

VPRASANJE INSPEKCIJE DELA!

Kaj ste delali v Kočevju v »Tekstilanu«, če pa moramo še naprej delati po 12 ur brez plačanih nadur? Delavci.

Vestnik „Svobode“.

Konferenca delavskih kulturnih društev v Mariboru.

Zadnji občni zbor »Svobode« je potekal pod vtisom zahteve stajarskih podružnic po razdelitvi »Svobode« na dva oblastna odbora v Ljubljani in Mariboru. Nesporazum med centralo in Mariborčani je zavzel s tem ostro, določeno obliko.

Prva skrb novoizvoljenega centralnega odbora je naravno bila v tem, da premoti zahteve Mariborčanov, njihove vlozeke in namen ter da najde najboljšo rešitev za splošno celotno »Svobodo«.

Centralni odbor je izrazil svoje stališče v organizacijski okrožnici, na katero je danes odgovorila večina podružnic, Mariborski »Svobodi« je pa priporočil, naj skliče konferenco vseh svojih članov in vseh drugih mariborskih delavskih kulturnih društev, z dnevnim redom: Notranja organizacija socialističnega izobraževalnega dela.

Ta konferenca se je vršila v petek 16. marca ob navzočnosti sto sodrugin in sodrugi, članov »Svobode«, Zveze delavskih pevskih društev »Frohima«, »Enakosti« iz Studencev, železniške godbe, »Krilatega Kolesa«, kolosarjev, pevske sekcije pekov i. dr.

S. Pressl je kot predsednik mariborske »Svobode« pozdravil vse navzoče in podal besedo predsedniku centralne »Svobode« s. Štuklju.

Ta je razložil načrt reorganizacije »Svobode« in združenja raznih samostojnih zvez in društev v eno delavsko kulturno centralo.

Težišče dela mora preiti na razne podveze, ki naj imajo tudi članarino po svojih potrebah, centrali naj se pa odračunava kvoto, s katero bo lahko skrbela tehnično za vse podveze in dajala vsem smerice za delo. Posamezne strokovne organizacije so same samostojne z različnimi pravili. Strokovni komisarij pa plačuje gotovo kvoto za »Delavca« in splošne akcije; podobno temu moramo urediti kulturne organizacije.

Društva, ki imajo za seboj staro tradicijo, ohranijo lahko svoje ime in pravila ter se preključijo centrali kot samostojna društva. Ta načrt je boljši kot pa delitev na oblastne odbore. Med Mariborčani in ljubljansko centralo je bil nesporazum deloma radi lenobe in nereda na obeh straneh, iz te nevolje je izšla naravno zahteva po oblastnih odborih, toda osnoven nesporazum ni bil v lenobi, temveč v neprimadnem organizacijskem ustroju. Čim se reorganizacija izvede, bodo lažje delale posamezne stroke: telovadci, pevci, dramatik, športisti itd., — podružnice bodo finančno močnejše, centrala bo pa tudi lažje izhajala. Čez noč se seveda vsega zamujenega ne da popraviti in čim pridneje bomo delali v bodoče, tem hitreje bomo dosegli svoj namen. Nato stavi tudi predlog, ki sta ga sporazumno izdelala s. Selinškom — zastopnikom Zveze delavskih pevskih društev.

K debat se je oglašil najprej s. Selinšek, ki je delal, da se s tem načrtom strinja in da s tem opušta tudi zahtevo po delitvi »Svobode« na dva oblastna odbora. Navaja zgodovino Zveze pevskih društev, ki je navezala stike z delavskimi kulturnimi društvi izven Slovenije ter izjavila, da čiti živo potrebo po združitvi v eno kulturno matico.

S. Močnik se v imenu »Frohima« izjavlja za združitve in pravi, da si želi centralo, ki nas bo vse vodila v socialističnem duhu.

S. Vidovič starejši, pozdravljaja Štukljev referat in izraža upanje, da bo centrala »Svobode« delala tako naprej, kot je po zadnjem občnem zboru pričela.

Ss. Steinecker v imenu žcl. godbe in Berko v imenu kolosarjev pozdravljata načrt in pravita, da se bosta posvetovala s svojimi društvi.

Nato je konferenca soglasno sprejela sporazumen predlog s. Štuklja in Selinška. Sklep se glasi: »Konferenca mariborskih socialističnih kulturnih organizacij z dne 16. marca 1928 ugotavlja potrebo po združitvi raznih samostojnih delavskih kulturnih zvez in društev v Jugoslaviji v enotno delavsko kulturno matico. Konferenca predlaga, da odbora »Svobode« in Zveze delavskih pevskih, glasbenih in umetniških društev Jugoslavije izdelata sporazumno natančen toza-deven načrt«.

Centrala »Svobode« je ta predlog sprejela in že naprosila Zvezo pevskih društev za skupen sestanek. Vse podružnice »Svobode« pa pozivamo, da s pridnim in vestnim delom pospešijo razmah delavskega kulturnega gibanja.

+ **Zalog**. 18. t. m. se je vršil občni zbor »Svobode«. Predsednik s. Sluga je pozdravil navzoče člane in goste iz Dobrunj, nato sta poročala tajnik in blaginjak. Predsednik centralne s. Štukelj je obrazložil pomen proletarskih kulturnih organizacij v borbi proletariata za boljšo bodočnost in svobodo. Po tem govoru je sledila volitev novega odbora. V novi odbori so bili izvoljeni sledeči sodruzi in sodrugi: Josip Mazovec, predsednik, njegov namestnik Viktor Sluga; Kralj Karel, tajnik — namest-

nik, Plišnot Bruno; Maks Kren, blaginjak — namestnik Klavs Ivan; Lukac Josip, Sešek Anton, Dorbež Ida, Kačar Josip, Olga Lupinc, Dorbež Ivan v odbor; Mejač Miha, Černe Franc, Mehle Miha v nadzorstvo; Skuk Jaka in Čermelj Marij pa kot namestnika. Po izčrpanem dnevnem redu je sodrug Cankar v imenu Dobrunjske »Svobode« v kratkem govoru pozdravil na novo oživljeno »Svobodo« v Zalogu, želeč novemu odboru obilo uspehov v delu. — **Dramatični odsek**. K vojakom je moral namreč sodrug režiser L. Tomšič. Bil je azilen in vstrajen sodrug, ki je veliko pripomogel k temu, da je naš dramatični odsek z uspehom nastopal pri nas in drugod. Tembolj ga bomo pa mi pogrešali, ker ga bomo le težko nadomestili. Najbolj se mu bomo oddolžili, če ga tudi mi posnemamo v njegovi zavednosti in agilnosti. — **Dramatični odsek dobrunjske »Svobode«**, je gostoval dne 19. t. m. v dvorani g. C. Požarja v Zalogu z dramo »Srenja«. Drama sama je bila dokaj dobro odigrana, vkljub temu, da so posamezni igralci šele prvič nastopali na odru. Na celi igri se je pač poznalo, da je režija v dobrih rokah, in odločno voljo in stremjenje po napredku, katero tako diči sodrugi iz Dobrunj, se je tudi tu, pred Zaloskim proletariatom jasno izpričalo. Delu čast!

+ **Javornik**. Redni občni zbor »Svobode« na Javorniku se je vršil dne 18. marca. Iz poročil odbora in odsekov se je pokazalo, da člani res stremijo za napredkom. Posebno agilen je pevski odsek, kateri ima 37 članov pod vodstvom pevovodje s. Vinkota Ambrožiča. Tudi tamburški odsek je pokazal svoje delovanje. Skoraj pri vsaki prireditvi je sodeloval. S. Aleš, referent iz centralne je pozdravil naš občni zbor in nam razložil, kaj si delavce pridobi v delavskih kulturnih organizacijah. — Novo izvoljeni odbor je sledeči: Zagar Anton, predsednik, Resman Franc, tajnik, Svetina Tomaž, blaginjak, odborniki: Kos Joža, Pušar Gabrijel, Gerdje Anton, nadzorstvo: Zagar Joža, Dolinar Franc, knjižničarji: Zvab Fr., Svetina Tom, Korencan Feliks. — Delu čast!

+ **Vič-Glinca**. V soboto se je vršilo pri nas predavanje o pisatelju Maksimu Gorkemu ob priliki njegove 60 letnice. S. Bratko Kreft nam je v skoro nam turnem govoru podal in orisal cel životopis in delo tega velikega ruskega pisatelja proletarca, revolucionarja, za kar je že obilo pohval. Isto tako so bile recitacije iz del Gorkega, katere so recitali ss. Berkopec, Seško in Bitežnik prednešene z globoko umevnostjo, za kar jim je najiskrenejša zahvala. Predavanje je bilo za naše razmere izredno dobro posečeno to predvsem od mlajših sodrugi in sodrugin. Nekaj bi pa opozoril »Svobodo« z Viča, da, kadar se zopet vršijo slična predavanja v gostilniških prostorih, da se prepove točenje pičice, med predavanjem, kjer to zelo moti poslušalce. Priporočam Viški »Svobodi«, da večkrat priredi slična predavanja, ker na ta način se lahko zopet oživi proletarsko in kulturno delo na Viču, katero je danes skoraj popolnoma zaspalo. — Delu čast in oblast.

Poslušalec.

+ **Proslava Maksima Gorkega v Ljubljani** je bila izmed vseh proslav v Sloveniji najlepša. Velika dvorana Mesnega doma je navadno namenjena samo za shode. 26. marca jo je pa napolnilo nad 300 delavcev in delavk z rdečimi nageljni in gumbicah, da proslava 60-letnic proletarskega pisatelja Maksima Gorkega. Vsi so bili z večerom zadovoljni, čeprav je trajal spored dobri 2 uri. Doslej se je govorilo, da je Ljubljana zadnja. Po oživilnem delu novega centralnega odbora »Svobode« pa postaja Ljubljana kajipota za izobraževalno delo med delavstvom. Po dobrih dveh mesecih dela smo imeli prvi uspeh. Na predvečer 1. Maja bomo z vzpizoritvijo »Kri-ze« v dramskem gledališču in drugi dan z javnim telovadnim nastopom pridobili še več ugleda. — »Svoboda« da delo!

+ **Občni zbor »Svobode« na Viču** se bo vršil v soboto 31. marca ob pol 8. uri zvečer v društvenem lokalu v Zadružnem domu na Glincah. Pozivamo vse člane in somišljenike, da se tega občnega zbora udeležijo, ker bomo na njem obnovili delovanje podružnice in ustanovili odseke.

+ **Opozorilo članom ljubljanske »Svobode«**. Odslej bo kasiral članke prispevke blaginjak s. Večerin, ki bo tozadevno obiskal člane po njihovih stanovanjih ali tam, kjer so zaposleni. Vsakdo mora poravnati tudi zaostale članske prispevke. — Odbor.

Maksim Gorkij:

Pesem Jetnika.

(Iz drame »Na dnu«.)

Solnce vzhaja in zahaja,
v moji ječi je temno.
Vse noče in dni stražarji — ah!
moje okno stražijo.

Ah, le stražite, stražarji,
saj takó ne ubežim.
Saj bi hotel na svobodo — ah!
pa okov ne razdrobim!

Ah, okovi, ah okovi,
mráz železnih teh verig.
Saj ne morem vas zdobiti — ah!
moram biti vaš jetnik.

Hej, kaj krožiš, črni gavran,
mimo v zraku nad menoj?
Strežš pač po mojem mesu — ah!
a še nisem, nisem tvoj!

Ptičjih ni glasov do mene,
solnce nikdar ni do mé.
Kot ovela roža vene — ah!
od tegobe mi srce!

Op. ur.: Prvi dve kitici prevel Golia v svojem prevodu drame »Na dnu«, ostale tri prevel Mile. — To je prava, celotna pesem Gorkega, Jetnikove pesni. V novejšem času so dodali še eno kitico, ki pa ni izpod Gorkijevega peresa.

RUSKI KNEZ IN RUSKI KMETJE — DANES. Slavni meščanski angleški časopis »Manchester Guardian« je dne 1. februarja 1928 objavil sledeče poročilo:

Knez Volkonski, ki živi kot emigrant v Franciji, je pisal pismo kmetom dveh vasi Malinti in Luški v guberniji Rjazan, kjer so se nahajala njegova posestva in v tem pismu je sklicujoč se na stare caristične zakone zahteval zvezo zopet nazaj in kmetom zagotavljal, da bo posestva spet prevzel, če se bo zopet upostavila krščanska vlada v naši trpeči domovini.

Kmetje obeh vasi so sklicali skupen shod in na njem sestavili sledeči odgovor:

»Še nismo pozabili vaših knežjih bičev in šib, ki so padale po naših delovnih pčeljih. Pred desetimi leti smo vse caristične zakone, ki se nanašajo na vašo zemljo, v naši peči sežgali. Vaše posestvo smo si pošteno med seboj razdelili in kar je prej pripadalo knezu, pripada sedaj kmetom. In koncu bi vam še radi povedali, da smo storili veliko napako, ko smo pustili, da ste ušli iz dežele sovjetov«.

— **Nove občinske volitve v Jugoslaviji** bodo menda še letos. Korošec je namreč izjavil, da je nov občinski red že pripravljen in da bo kmalu uzakonjen. Ker se besedilo tega občinskega reda drži v veliki tajnosti in ker poznamo današnji režim, se je bati, da bo novi občinski red zelo reakcionaren. Vkljub temu, delavci in kmetje, že sedaj se pripravljajte na te volitve, tudi v občinah mora priti do veljave delavsko-kmečke besede. Naših interesov ne moremo braniti niti v zvezi z demokrati, niti v zvezi s klerikalci ali Pučjevci, zato glejte, da bomo povsod nastopili samostojno proti bivšim in sedanjim režimskim strankam.

RAZPIS MESTA.

Razpisujemo mesto pisarniške moči v Ljubljani. PISMENE ponudbe s sprčičevali, popisom ev. do-s